

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Geografia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EGEP-R0-100, EGEP-R0-200, EGEP-R0-300, EGEP-R0-700, EGEP-R0-Z00
<i>Termin egzaminu:</i>	16 maja 2023 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 czerwca 2023 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024 ¹	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	Zdający: 1.2) odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego [...] i społeczno-gospodarczego [...] na podstawie map: topograficznej [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe [...] między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego oraz społeczno-gospodarczego [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne przyrodnicze ograniczenie i poprawna cecha sprzyjająca zabudowie.

1 pkt – poprawne przyrodnicze ograniczenie albo poprawna cecha sprzyjająca zabudowie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Przyrodnicze ograniczenie:

- Podmokły teren.
- Niestabilny grunt.
- Płytkie występowanie wód podziemnych.
- Bliskość rzeki/bagien.

Cechy sprzyjające zabudowie mieszkalnej lub usługowej:

- Niewielka odległość od centrum miasta / portu.
- Łatwy dojazd do drogi wojewódzkiej.
- Odsunięcie terenu od obszaru o gęstej zabudowie.
- Położenie w pobliżu obiektów rekreacyjnych.
- Położenie poza obszarem zalesionym / występowania wydm.
- Płaski teren.
- Położenie terenu w pobliżu jeziora.
- Bliskość linii energetycznej.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. 2022, poz. 1698).

Zadanie 1.2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	Zdający: 1.1) oblicza odległości [...] na podstawie map wykonanych w różnych skalach; 1.2) odczytuje [...] cechy środowiska przyrodniczego [...] na podstawie map: topograficznej [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawny sposób obliczenia długości trasy w terenie i czasu jej przejścia wraz z poprawnymi wynikami.

1 pkt – poprawny sposób obliczenia długości trasy w terenie wraz z poprawnym wynikiem.
albo

– poprawny sposób obliczenia długości trasy w terenie i czasu jej przejścia bez poprawnych wyników.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Długość trasy:

skala liczbowa mapy 1 : 55 000

1 cm : 550 m

$20 \times 550 \text{ m} = 11\,000 \text{ m} = 11 \text{ km}$

Czas przejścia

$11\,000 \text{ m} : 4 \text{ km/h} = 2,75 \text{ h} = 2 \text{ h } 45 \text{ min}$

Odpowiedź: Długość trasy w terenie: 11 km, czas przejścia 2 h 45 min.

Zadanie 1.3. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.2) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego [...] na podstawie map: topograficznej [...].

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne cechy.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Misa jeziora ma wydłużony kształt.
- Jezioro jest przepływowe.
- Przez Sarbsko przepływa rzeka Chelst.
- Jezioro ma wyrównaną linię brzegową.
- Jezioro ma niewielkie zatoki.
- Jezioro w pobliżu brzegów zarasta.
- Ma w większości zalesione brzegi.
- Brzegi są częściowo zabagnione.

Zadanie 1.4. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeżenie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 5.6) Zdający opisuje przebieg oraz efekty erozji i akumulacji [...] eolicznej. III etap edukacyjny 3.6) Zdający posługuje się ze zrozumieniem pojęciem wietrzenia i erozji; przedstawia rzeźbotwórczą rolę [...] fal morskich, wiatru [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawny czynnik wraz z poprawnym procesem.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

Czynnik: wiatr

- Proces: akumulacja
- Proces: transport
- Proces: deflacja

Czynnik: morze / fale morskie

- Proces: akumulacja
- Proces: transport
- Proces: abrazja/erozja

Zadanie 1.5. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	5.6) Zdający opisuje przebieg oraz efekty erozji i akumulacji [...] eolicznej.

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawna odpowiedź odnosząca się do wypukłej części wydmy i jej ramion.
 1 pkt – poprawna odpowiedź odnosząca się do wypukłej części wydmy lub jej ramion.
albo
 – poprawna odpowiedź odnosząca się do dominującego kierunku wiatru.
 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

- Wydmy mają czoła skierowane i wysunięte na wschód zgodnie z kierunkiem przeważających wiatrów. Ramiona pozostają w tyle, gdyż piasek jest tu bardziej wilgotny / utrwalony przez roślinność.
- Przeważające zachodnie wiatry przesuwają wydmy na wschód. Ramiona wolniej ulegają przesuwaniu przez wiatr, gdyż czoło jest zbudowane z piasku bardziej suchego/luźniejszego, który łatwiej ulega przemieszczaniu.

Zadanie 1.6. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	5.6) Zdający opisuje przebieg oraz efekty erozji i akumulacji [...] eolicznej. 10.1) Zdający opisuje cechy ukształtowania powierzchni Polski i określa jej związek z budową geologiczną [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.
 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe [...] między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...]. Zdający: 10.2) [...] określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski; 10.6) charakteryzuje typy naturalnych zbiorowisk roślinnych [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

C

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 5.6) Zdający opisuje przebieg oraz efekty erozji i akumulacji [...]. III etap edukacyjny 1.4) Zdający identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty na fotografiach [...] oraz mapach topograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

PP

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	Zdający: 1.2) odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego [...] na podstawie map: topograficznej [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe [...] między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...]. 4.1) Zdający opisuje występowanie i zasoby wód w oceanach i na lądach [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Jezioro Łebsko poprzez rzekę Łebę ma połączenie z Morzem Bałtyckim. Dlatego podczas sztormów może dochodzić do napływu słonych wód morskich do jeziora Łebsko.
- Sztormy na Morzu Bałtyckim sprzyjają podsiąkaniu do jeziora Łebsko zasolonych wód podziemnych.
- Podczas sztormów może wystąpić zjawisko cofki na rzece Łebie.

Zadanie 5.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	2.2) Zdający wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

D

Zadanie 5.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	2.2) Zdający wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 5.3. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	3.5) Zdający rozpoznaje strefę klimatyczną i typ klimatu na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów.

Zasady oceniania

2 pkt – wybór poprawnego miejsca obserwacji oraz dwóch poprawnych argumentów.

1 pkt – wybór poprawnego miejsca obserwacji oraz jednego poprawnego argumentu.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

C

Przykładowe uzasadnienia:

- Najwyższa temperatura powietrza od grudnia do lutego wskazuje na półkulę południową.
- Suma opadów atmosferycznych wskazuje na położenie w sąsiedztwie ciepłych wód oceanicznych.
- Wysoka temperatura powietrza w ciągu całego roku panuje w klimatach w niskich szerokościach geograficznych.
- Amplituda roczna temperatury powietrza wskazuje na strefę klimatów zwrotnikowych, a nie – równikowych.

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	1.2) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego [...] na podstawie map [...]. 3.2) Zdający wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu temperatury powietrza [...].

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 7. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	5.6) Zdający opisuje przebieg oraz efekty erozji i akumulacji [...] lodowcowej [...]. 10.2) Zdający [...] określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednego wiersza albo kolumny z nazwą formy rzeźby w tabeli.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Nazwa formy rzeźby	Geneza formy rzeźby
morena czołowa	akumulacyjna
sandr	akumulacyjna

albo

Nazwa formy rzeźby	Geneza formy rzeźby
sandr	akumulacyjna
morena czołowa	akumulacyjna

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	6.1) Zdający omawia cechy głównych rodzajów gleb strefowych i niestrefowych.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeżenie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...] oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. Zdający: 3.1) wyjaśnia mechanizm cyrkulacji powietrza w [...] wyższych szerokościach geograficznych oraz opisuje przebieg procesów pogodowych (ruch mas powietrza, fronty atmosferyczne i zjawiska im towarzyszące); 3.6) przygotowuje krótkoterminową prognozę pogody na podstawie mapy synoptycznej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

A1

Zadanie 10. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...] oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. 3.2) Zdający wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu [...] opadów. Zdający: 10.3) charakteryzuje klimat Polski na podstawie [...] map klimatycznych [...]; 10.8) przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski na podstawie map tematycznych [...]. III etap edukacyjny 3.3) Zdający wykazuje zróżnicowanie klimatyczne Ziemi na podstawie analizy map [...] opadów atmosferycznych [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie odnoszące się do obszarów A i B.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie odnoszące się do obszaru A lub B.

albo

– podanie właściwego czynnika klimatotwórczego.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

- Obszar A leży w strefie cienia opadowego. Chmury deszczonośne, napływające z północnego zachodu, przyczyniają się do powstawania opadów na stokach wzgórz Pojezierza Pomorskiego. Obszar B nie jest oddzielony od Morza Bałtyckiego barierą orograficzną, więc opady są tam wyższe.
- Obszar A ma rzeźbę mało zróżnicowaną / o małych deniwelacjach, która nie „zatrzymuje” chmur z opadami, przemieszczających się z kierunków północno-zachodnich. Na obszarze B występowanie wzgórz sprzyja kondensacji pary wodnej i – w konsekwencji – występowaniu opadów atmosferycznych.
- Na obszarze A, z powodu jego równinnego ukształtowania, są utrudnione kondensacja pary wodnej i powstawanie opadów orograficznych. Na obszarze B, wraz ze wzrostem wysokości n.p.m., roczna suma opadów atmosferycznych wzrasta.

Zadanie 11. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	Zdający: 1.3) interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...]. 4.3) Zdający rozpoznaje i opisuje cechy ustrojów rzecznych wybranych rzek. 10.8) Zdający przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski na podstawie [...] danych statystycznych [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Pojezierze Pomorskie charakteryzuje się krótszym okresem występowania / mniejszą miąższością pokrywy śnieżnej, więc w niewielkim stopniu zaznacza się tam wiosenne wezbranie roztopowe.
- Rozkład opadów atmosferycznych na Pojezierzu Pomorskim charakteryzuje się mniejszymi różnicami miesięcznych sum opadów między latem a zimą niż na Nizinie Podlaskiej, więc wezbrania i niżówki są mniej widoczne.
- Dorzecze Słupi charakteryzuje się obecnością jezior, więc ta rzeka ma mało zróżnicowane przepływy.
- Pojezierze Pomorskie charakteryzuje się dużą retencją dzięki dużej liczbie jezior / zagłębień bezodpływowych, więc rzeki tego obszaru mają wyrównane przepływy.
- Rzeka Narew przed wybudowaniem zbiornika retencyjnego charakteryzowała się silniejszymi wezbraniem roztopowymi, a przepływy Słupi są mało zróżnicowane.

Zadanie 12.1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 4.1) Zdający opisuje występowanie [...] wód na łądach [...] (rzeki [...]). 10.1) Zdający opisuje cechy ukształtowania powierzchni Polski i określa jej związek z budową geologiczną, wykazuje wpływ orogenezy i zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni kraju. III etap edukacyjny 7.2) Zdający charakteryzuje, na podstawie map tematycznych, środowisko przyrodnicze głównych regionów geograficznych Polski.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednego wiersza w tabeli.

albo

– poprawne uzupełnienie jednej kolumny w tabeli.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

X	Noteć	A
Y	Biebrza	B

Zadanie 12.2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	Zdający: 10.2) ocenia walory i określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski; 10.8) przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski na podstawie map tematycznych [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednego wiersza w tabeli.

albo

– poprawne uzupełnienie jednej kolumny w tabeli.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

1.	Żuławy Wiślane	1
2.	Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	4

Zadanie 13.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska [...] np. rozmieszczenie [...] ludności [...] na podstawie map [...]. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 13.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 12.3) Zdający wskazuje obszary występowania podstawowych zasobów naturalnych [...]. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

B, C, D (kolejność liter dowolna)

Zadanie 14. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 5.1) Zdający opisuje [...] główne grupy i rodzaje skał [...]. III etap edukacyjny 4.3) Zdający rozpoznaje główne rodzaje skał występujących w Polsce [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna nazwa skały i poprawne wyjaśnienie uwzględniające magmową genezę.

1 pkt – poprawna nazwa skały albo poprawne wyjaśnienie uwzględniające magmową genezę.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

granit

Przykładowe wyjaśnienie:

Skała powstaje w wyniku zastygania magmy w skorupie ziemskiej / głęboko pod powierzchnią Ziemi, w warunkach, w których zachodzi powolna krystalizacja minerałów, dzięki czemu powstaje skała jawnokrystaliczna.

Zadanie 15. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...]. 4.4) Zdający wyjaśnia krajobrazowe i gospodarcze funkcje rzek [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzasadnienie i podanie korzyści.

1 pkt – poprawne uzasadnienie albo podanie korzyści.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Uzasadnienie:

- Dzięki regulacji rzek zagospodarowywano doliny rzek / pozyskiwano obszary pod uprawę i zabudowę.
- Regulacja rzek wraz z budową wałów przeciwpowodziowych może zabezpieczać przed wylewami.
- Regulację przeprowadzano w celu poprawy warunków żeglugi rzecznej.
- Regulacja rzek może sprzyjać ograniczeniu procesu erozji rzecznej.
- Regulacja rzek może ułatwiać wykorzystanie wody w przemyśle.

Korzyść wynikająca z braku regulacji:

- Są zachowane naturalne ekosystemy.
- Jest zapewniona naturalna retencja wody ograniczająca wylewy rzek z koryta / powodzie.
- Zachodzi naturalne oczyszczanie się wody.
- Wolno płynąca rzeka zasila okoliczne wody gruntowe i zwiększa ilość wody w środowisku.
- Naturalne wylewy w nieuregulowanej rzece niosą ze sobą corocznie osady bogate w substancje odżywcze, więc użyźniają tereny nadrzeczne.
- Zachowana jest bioróżnorodność siedlisk rzecznych.

Zadanie 16. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach [...]. Poziom podstawowy 1.2) Zdający charakteryzuje główne procesy demograficzne [...] na przykładzie [...] poszczególnych kontynentów.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

wzrost	spadek
	X
	X
X	

Zadanie 17.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	Zdający: 1.2) odczytuje i opisuje cechy środowiska [...] społeczno-gospodarczego [...] na podstawie map [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska [...] społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. 8.1) Zdający analizuje przestrzenne różnice w wielkości wskaźników: urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego. 11.3) Zdający wskazuje regionalne różnicowanie rynku pracy w Polsce.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź odnosząca się do związku między niedoborem miejsc pracy i niską wartością współczynnika dzietności w województwie świętokrzyskim.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- W województwie świętokrzyskim rynek pracy charakteryzował się niskim popytem na pracę ze strony pracodawców i dużą jej podażą wynikającą z liczby osób bezrobotnych i zatrudnionych, więc duża liczba osób w wieku prokreacyjnym wyjeżdżała z tego województwa w celu podjęcia pracy.
- Niedobór miejsc pracy poza rolnictwem w województwie świętokrzyskim / duża stopa bezrobocia ogółem przyczynia się do ujemnego salda migracji kobiet w wieku 15–49 lat.
- Pracodawcy w tym województwie oferują stosunkowo niskie płace, co przyczynia się do migracji młodych ludzi do dużych aglomeracji w sąsiednich województwach / do innych krajów i do zakładania tam rodzin.
- To województwo charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem ludności wiejskiej, wśród której występuje liczebna przewaga mężczyzn w wieku prokreacyjnym, wynikająca z niedoboru miejsc pracy dla kobiet w usługach.
- W tym województwie występowała stosunkowo wysoka stopa bezrobocia, co spowodowało odłożenie decyzji o założeniu rodziny / podjęcie decyzji o migracji z tego województwa, przyczyniającej się do niskiej wartości wskaźnika dzietności.
- Niektóre miasta Staropolskiego Okręgu Przemysłowego / Centralnego Okręgu Przemysłowego charakteryzowały się obecnością dużego zakładu przemysłowego, którego restrukturyzacja/likwidacja przyczyniła się do wystąpienia stosunkowo wysokiego bezrobocia w mieście, a w konsekwencji do odkładania decyzji o założeniu rodziny / migracji z tego województwa.
- Przemysł tego województwa / przemysł materiałów budowlanych charakteryzuje się stosunkowo niskimi nakładami na badania i rozwój, co przyczynia się do podjęcia decyzji o wyjeździe przez osoby o wysokich kwalifikacjach, które nie mogą podjąć pracy w województwie świętokrzyskim, i zakładania rodzin poza jego obszarem.

Zadanie 17.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska [...] społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. 8.1) Zdający analizuje przestrzenne różnice w wielkości wskaźników: urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawny skutek.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- W tych województwach pogłębia się proces starzenia ludności.
- Występuje zagrożenie depopulacją tych województw.
- Mogą wystąpić niedobory zasobów pracy w wyniku niskiej podaży siły roboczej.
- Może wystąpić spadek atrakcyjności województw dla inwestorów z powodu niedoborów zasobów pracy.
- Spadek popytu na usługi edukacyjne.
- Spadek wydatków na ograniczenie skutków antropopresji.

Zadanie 18. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka [...].	Zdający: 8.4) charakteryzuje przyczyny i konsekwencje migracji ludności w różnych państwach; 8.8) charakteryzuje zróżnicowanie religijne ludności świata i ocenia wpływ religii na postawy społeczne i gospodarkę.

Zasady oceniania

2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

1 pkt – jedna poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

B, E

Zadanie 19.1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny Zdający: 1.3) interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. 10.8) Zdający przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski na podstawie map tematycznych, danych statystycznych. III etap edukacyjny 5.6) Zdający analizuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie trzech wierszy.

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Lublin

Bielsko-Biała

Rzeszów

Zadanie 19.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny Zdający: 1.3) interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. 10.8) Zdający przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski na podstawie map tematycznych, danych statystycznych. Poziom podstawowy 3.1) Zdający [...] potrafi przewidzieć przyrodnicze i pozaprzyrodnicze przyczyny i skutki zakłóceń równowagi ekologicznej. III etap edukacyjny 5.6) Zdający analizuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce [...].

Zasady oceniania:

1 pkt – poprawne uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Kraków uzyskał niską ocenę według kryterium środowiskowego, ponieważ w mieście występuje zanieczyszczenie powietrza / często smog, któremu sprzyjają:
 - położenie w dolinie Wisły, umożliwiające koncentrację zanieczyszczeń
 - występowanie dominujących zachodnich wiatrów niosących zanieczyszczenia z uprzemysłowionych obszarów
 - emisja zanieczyszczeń, które pochodziły z pieców domowych
 - ciasna zabudowa miasta, ułatwiająca koncentrację zanieczyszczeń emitowanych przez pojazdy lub zakłady przemysłowe.
- W Krakowie koncentruje się duża liczba ludności, z czym wiąże się wytwarzanie dużej ilości odpadów komunalnych / ścieków, emisja hałasu.

Zadanie 20.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom podstawowy I. Wykorzystanie różnych źródeł informacji do analizy i prezentowania współczesnych problemów [...] społecznych [...].	11.5) Zdający wyjaśnia zmiany procesów urbanizacyjnych i osadnictwa wiejskiego, wiążąc je z przemianami gospodarczymi i społecznymi w Polsce. Poziom podstawowy 1.3) Zdający klasyfikuje migracje, podaje ich przyczyny i ocenia skutki tego zjawiska [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Przyczyną dużej liczebności tych grup wiekowych jest migracja z dużego miasta na wieś, w której głównie uczestniczą dość młode rodziny z małymi dziećmi.
- Duża liczebność grup wiekowych 35–39 oraz 0–4 lat w gminie Komorniki jest konsekwencją dostępności tańszych mieszkań w tej gminie.
- Na liczebność tych grup wiekowych mają wpływ decyzje młodych rodzin przenoszących się do mniej zanieczyszczonych osiedli podmiejskich.

Zadanie 20.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach [...]. 11.1) Zdający charakteryzuje rozwój demograficzny Polski [...] i wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch zdań.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

wyższa

niższa

Zadanie 21. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...]. 7.2) Zdający odczytuje na mapach aktualny podział polityczny. 8.8) Zdający charakteryzuje zróżnicowanie religijne ludności świata i ocenia wpływ religii na [...] gospodarkę. 9.2) Zdający [...] charakteryzuje różne typy rolnictwa na świecie.

Zasady oceniania

2 pkt – nazwa państwa i dwa poprawne uzasadnienia.

1 pkt – nazwa państwa i jedno poprawne uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Nazwa państwa: Egipt

Przykładowe uzasadnienia:

- W Egipcie występuje niedobór wody dla rolnictwa / uprawy winogron.
- Struktura użytkowania gruntów w Egipcie charakteryzuje się wysokim udziałem nieużytków.
- W Egipcie występuje niedobór pastwisk, w związku z czym pogłowie owiec jest najmniejsze spośród państw przedstawionych w tabeli.
- Większość ludności Egiptu wyznaje islam, który zabrania spożywania alkoholu / mięsa wieprzowego.

Zadanie 22. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej.	<p>Zdający:</p> <p>1.2) odczytuje i opisuje cechy środowiska [...] społeczno-gospodarczego [...] na podstawie map: [...] tematycznej;</p> <p>1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne.</p> <p>9.1) Zdający wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych na rozwój rolnictwa.</p> <p>Poziom podstawowy</p> <p>3.2) Zdający [...] przedstawia projekty rozwiązań stosowanych w sytuacjach braku lub niedoborów wody w różnych strefach klimatycznych.</p>

Zasady oceniania

- 3 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.
 2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.
 1 pkt – jedna poprawna odpowiedź.
 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Argumenty:

- Państwa Sahelu pozyskują środki finansowe z zagranicy, które przyczyniają się do aktywizacji gospodarki.
- Tworzenie miejsc pracy w administracji państwowej oraz w regionach, w których jest realizowany projekt.
- Nastąpi ograniczenie zasypywania piaskiem pustynnym pól uprawnych / dróg, gdyż drzewa stanowią barierę powstrzymującą wiatr.
- Zmniejszy się erozja wietrzna gleb, gdyż system korzeniowy drzew chroni glebę przed wywiewaniem.
- Zmniejszenie ubóstwa ludności Sahelu, gdyż poprawi się sytuacja rolnictwa – poprawią się warunki agroklimatyczne i glebowe.
- Zmniejszy się zagrożenie głodem, gdyż poprawa warunków klimatycznych i glebowych oraz zmniejszenie erozji gleb przyczynią się do wzrostu plonów.
- Zwiększą się zasoby wody w regionie, gdyż wraz ze wzrostem zalesienia podniesie się poziom wód gruntowych.
- Wzrośnie świadomość ekologiczna ludności w państwach Sahelu.

Zagrożenie:

- Wysokie temperatury powietrza / niskie opady atmosferyczne / niekorzystne warunki glebowe utrudniające zalesienie / przyczyniające się do pożarów lasów.
- Wycinanie drzew Wielkiego Zielonego Muru w celu pozyskania źródła energii / budulca.
- Przeznaczanie zbyt małych środków finansowych na realizację projektu.
- Konflikty między państwami Afryki mogą zniweczyć wysiłek zalesiania.

Zadanie 23. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	7.2) Zdający odczytuje na mapach aktualny podział polityczny. 9.6) Zdający analizuje kierunki geograficzne i strukturę towarową eksportu [...] w wybranych państwach.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

Japonia

Nigeria

Zadanie 24. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	Zdający: 1.2) odczytuje i opisuje cechy środowiska [...] społeczno-gospodarczego [...] na podstawie map: [...] tematycznej; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. 9.5) Zdający wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie trzech zdań.

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch zdań.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

dostępność surowca

związanej

Kujaw

Zadanie 25. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom podstawowy III. Rozumienie relacji człowiek – przyroda – społeczeństwo w skali globalnej i regionalnej.	1.2) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska [...] społeczno-gospodarczego (np. rozmieszczenie zasobów naturalnych [...]) na podstawie map [...]. Poziom podstawowy 2.4) Zdający charakteryzuje cechy gospodarki morskiej [...].

Zasady oceniania

2 pkt – dwie poprawne przyczyny.

1 pkt – jedna poprawna przyczyna.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Łowisko A – przyczyna społeczno-gospodarcza:

- Wysokie zapotrzebowanie żywnościowe państw nadbrzeżnych wynikające z dużej liczby ludności.
- Tradycja spożywania ryb i owoców morza.
- Dobrze rozwinięta flota połowowa państw nadbrzeżnych.

Łowisko B – przyczyna przyrodnicza:

- Występowanie zimnego Prądu Peruwiańskiego.
- Wynoszenie żywnych i natlenionych wód ku powierzchni / upwelling.
- Wysoka liczebność populacji ryb.

Zadanie 26.1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności [...].	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. 7.2) Zdający odczytuje na mapach aktualny podział polityczny. Poziom podstawowy 2.5) Zdający [...] dokonuje oceny zjawiska uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia surowców nieodnawialnych [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednego wiersza albo jednej kolumny w tabeli.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Alaska, 1

Zatoka Perska, 6

Zadanie 26.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności [...].	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. 7.2) Zdający odczytuje na mapach aktualny podział polityczny. Poziom podstawowy 2.5) Zdający [...] dokonuje oceny zjawiska uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia surowców nieodnawialnych [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawny skutek.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Uzależnienie gospodarek krajów wysoko rozwiniętych od sytuacji politycznej w regionach intensywnego wydobycia.
- Wyższe ceny ropy naftowej wynikające z kosztów jej transportu.
- Niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska podczas transportu ropy naftowej (np. tankowcami).
- Rozwój transportu morskiego.
- Utworzenie wyspecjalizowanych portów morskich do przeladunku ropy naftowej.
- Lokalizowanie rafinerii w portach.
- Uzależnienie regionów wydobycia od koniunktury na rynkach.

Zadanie 27.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane [...] w tabelach [...]. 12.2) Zdający wskazuje zmiany strukturalne zachodzące w polskim rolnictwie.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

B

Zadanie 27.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	Zdający: 1.3) interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane [...] w tabelach [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Funkcjonowały tu wielkoobszarowe PGR-y, których ziemie, po roku 1990, wykorzystano do powiększenia gospodarstw indywidualnych.
- Województwo warmińsko-mazurskie na tle Polski jest słabo zaludnione, co stwarza lepsze warunki do zakładania większych gospodarstw.
- Występują tu niskiej, bądź średniej jakości gleby, co negatywnie wpływa na rentowność małych gospodarstw rolnych.